

the premier

Office of the Premier
FREE STATE PROVINCE

OFISI YA TONAKGOLO YA FREISTATA

BUKANA YA TATAISO

**MOLAO WA KGOHALETSO YA PHIHLELLO YA LESEDI, 2000
(MOLAO WA 2 WA 2000)**

PONELOPELE YA LEFAPHA

Ho etella pele Mmuso wa Provense ya Freistata ho fihlela ditshebeletso tse tswileng matsoho.

MAIKEMISETSA A LEFAPHA

Ho fana ka tataiso e rerilweng hantle le ho hokahanya phano ya ditshebeletso tse kopaneng ka hara Mmuso wa Provense ya Freistata.

Tonakgolo ke Mme SH Ntombela
Hlooho ya Lefapha ke Molaodikakaretso, Mong. KF Ralikontsane

A. DINTLHA TSA KGOKAHANANO

Mohlanka wa Lesedi

Mong. Kopung F Ralikontsane

Aterese ya sebaka: 448 Moahong wa OR Tambo
Hukung ya Seterata sa St Andrew le sa Markgraaff
Bloemfontein
9301

Aterese ya poso: PO Box 517, Bloemfontein, 9300
Mohala: (051) 405-5801/3
Fekese: (051) 405-5671
Imeili: dq@fspremier.gov.za

Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi

Mmuelli: KJC Ditira (Molaodi ya ka Sehloohong: Ditshebeletso tsa Molao)

Aterese ya sebaka: Nomoro ya Ofisi ke 633, Moahong wa OR Tambo
Hukung ya Seterata sa St Andrew le sa Markgraaff
Bloemfontein
9301

Aterese ya poso: PO Box 517
Bloemfontein
9301

Imeili: [kuni.ditira@fspremier.gov.za/](mailto:kuni.ditira@fspremier.gov.za)
nolette.tebrugge@fspremier.gov.za
Websaete: www.freestateonline.fs.gov.za

B. TATAISO YA KAROLO 10

Molaodi wa Lesedi o lokela ho ntjhafatsa bukana ya tataiso e hlophisitsweng ke Khomishene ya Ditokelo tsa Botho. Dipotso tse mabapi le bukana ena di ka lebiswa ho:

**Molaodi wa Lesedi (Afrika Borwa):
Moahong wa JD, Seterateng sa 27 sa Stienmens, Braamfontein,
Johannesburg, 2001**
PO Box 31533, Braamfontein, Johannesburg, 2017

Imeili bakeng sa dipotso tse akaretsang infoeq@justice.gov.za

C. PHIHLELLO YA DIREKOTO TSE TSHWERWENG KE LEFAPHA

(a) Dihlooho le dihlopha tsa direkoto

Dihlooho le dihlopha tsa direkoto tse tshwerweng ke Lefapha la Tonakgolo di kenyeletsa tse latelang:

- (i) Direkoto tsa basebetsi ba Lefapha
- (ii) Direkoto tsa theko tsa Lefapha
- (iii) Direkoto tsa ditjhelete tsa Lefapha
- (iv) Manane-tsamaiso le metsotso ya dikopano
- (v) Ditlaleho
- (vi) Diphatlalatso
- (vii) Maano a ka hare a Lefapha
- (viii) Direkoto tsa ditaba tsa molao
- (ix) Maano a Provense
- (x) Memorandamo le ditokomane tsa ka hare tse tshehetsang tshebetso ya Lefapha
- (xi) Dipuo/melaetsa ya Tonakgolo.
- (xii) Direkoto tsa dibasari
- (xiii) Direkoto tsa Meralo

(b) Kopo ya lesedi

(i) Direkoto tse hlahellang ka botsona

Tafole e latelang e hlakisa direkoto tse fumanehang ha bobebe le mokgwa oo di ka fihlellwang ka ona, ho latela karolo 15 ya PAIA:

TSE KA REKWANG	
Gazete (lesedinyana) ya Provense	Dikhopi di fumaneha ofising ya 341, Moahong wa OR Tambo, Mohala. (051) 405 5217/4237
TSE KA ETSWANG DIKHOPHI	
Ditlaleho tsa Selemo	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Ditaba tsa Mmuso	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Puo ya Boemo ba Provense	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Puo ya Ditekanyetso tsa ditjhelete ya Tonakgolo	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Moralo wa Tshebetso wa Selemo	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Phatlalatso ya ditaba	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Maano	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Ditekanyetso tsa ditjhelete	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Meralo ya mawa	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Mawa a Tlhabollo le Kgolo a Freistata (FSGS)	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Tekolobotjha ya Molao ya Kotara	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Sekgutlwana sa tsa Molao	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
Melao, Melawana le ditlhokomediso tsa Provense	*Dikhopi di ka fumaneha ha di koptjwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi
*Dikhopi di ka fumanwa ka ho lefella bakeng sa leqephe ka leng, ntle le ha o ka e romella ka khomputha, mme ha hole jwalo e tla ba mahala.	
TSE KA FUMANEHANG NTLLE LE TEFELLO	
Diforomo tsa kopo ya mosebetsi	Ho etela ofising (Dikeletso tsa Ditshebeletso tsa Basebetsi, Tshebedisano le Bolaodi, Mokatong o Fatshe wa Moaho wa OR Tambo)
Masedinyana le diphatlalatso, moo di fumanehang teng	Ho etela ofising (Mawa a Phatlalatso le Dikgokahano, Mokatong wa 2, Moahong wa OR Tambo)

(ii) Tsamaiso ya kopo bakeng sa dikopo tse ding:

- Ya etsang kopo o tshwanela ho fumantshwa direkoto tsa Lefapha ha feela a ikamahanya le tse latelang:
 - Dithoko tsohle tsa tsamaiso tse ngotsweng Molaong, tse amanang le kopo ya phumantsho ya rekoto eo, di keke tsa hanelwa ka mabaka afe kapa afe, jwalo ka ha ho boletswe Molaong. Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi a ka fana ka lesedi le fetang mona mabapi le mabaka a ho hanelwa.
 - Ya etsang kopo o tshwanela ho sebedisa foromo e fumanehang Gazeteng. Khopi ya yona e hoketswe.
- Ya etsang kopo o tshwanela ho bontsha hore kopo ke ya khopi ya rekoto kapa o batla ho balla rekoto eo diofising tsa Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi.
- Kapa, ha rekoto e se tokomane, e ka shejwa foromong e kopilweng, ha ho kgonahala.
- Ha motho a etsa kopo ka mokgwa o itseng o tshwanela ho fumantshwa rekoto ka ona mokgwa oo a kopileng ka ona. Ha kopo eo e dumellwa ha a tshwanela ho itshunya ho sa hlokahale tsamaisong ya Lefapha, kapa a senye rekoto eo, kapa a itshunyatsunyete ditokelong tsa bongodi tseo e seng tsa Mmuso. Ha a sa fumantshwe rekoto eo ka mokgwa oo a kopileng ka ona empa a e fumantshwa ka mokgwa o mong, tefello ha e a tshwanela ho feta ya mokgwa o kopilweng pele.
- Ha eba, hodima a filwe karabo ya kopo ya rekoto ka lengolo, motho ya entseng kopo a batla ho arajwa ka tsela enngwe, mohlala, ka mohala, sena se lokela ho hlakiswa.
- Ha motho a etsa kopo lebitsong la motho e mong, o tshwanela ho fana ka maemo ao ho etswang kopo ka ona.
- Ha ya entseng kopo a sa kgone ho bala kapa ho ngola, kapa a sa itekanela, a ka etsa kopo ya rekoto ka molomo. Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi o tshwanela ho tlatsa foromo bitsong la ya etsang kopo mme a mo fe khopi ya yona.
- Ho ya ka Molao, ke mefuta e mmedi ya ditefello tse tshwanelang ho lefshwa; e leng tefello ya kopo ya rekoto le tefello ya phumantsho ya rekoto. Lesedi la akhaonto ya banka le nomoro ya referense di ka fumaneha ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi. Ya etsang kopo o tshwanela ho tsebiswa le hore Letona le fane ka taelo ya hore dihlopha tse itseng tsa batho di se ke tsa lefiswa tefello ya phumantsho ya direkoto, mme a ka fumana lesedi le fetang mona mabapi le ditaello tsena ho tswa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi.
- Ya etsang kopo ya rekoto o tshwanela ho lefa tefello e batlhalang ho ya ka moo e hlalositsweng ka teng.

- Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi o tshwanela ho tsebisa ya etsang kopo ka lengolo la temoso, le mo kopang ho lefa tefello e seng e boletswe (ha eba e le teng) pele a ka tswelapele ka kopo eo.
- Ya etsang kopo ya rekoto a ka etsa boipiletso ka hare, ha ho tshwaneleha, kapa a kenye kopo lekgotleng la dinyewe kgahlano le tefello ya kopo eo.
- Ka mora hore Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi a etse qeto mabapi le kopo eo, ya etsang kopo o tshwanela ho tsebiswa ka qeto eo ka mokgwa o kopilweng ke yena.
- Ha kopo e dumelletse, tefello ya phumantsho ya rekoto e tshwanela ho etswa bakeng sa ho batlana le rekoto eo, ho e hlophisa, ho e hlahisa, le bakeng sa nako e fetileng dihora tse behetsweng ho batlana le ho hlophisa rekoto eo, bakeng sa ho pepeswa. Ditefello di hlophiswa le ho behwa ho latela molao mme di hoketswe mona.

D. DITSHEBELETSO TSE FUMANTSHWANG SETJHABA

Sepheo sa Lefapha ha se feela ho fana ka ditshebeletso setjhabeng, empa le ho fana ka mawa a tataiso le ho hokahanya ditshebeletso tsa Mmuso wa Provense ya Freistata. Le ha ho le jwalo, Lefapha le fana ka ditshebeletso tse latelang setjhabeng:

MOFUTA WA TSHEBELETSO	HO FANWA KA TSHEBELETSO JWANG/KA E
1. Lesedi le yang setjhabeng	<p>1. Ditsi tsa Ditshebeletso tsa Thusong Setsi sa tshebeletso sa Kopanong se Trompsburg <u>Mohala.</u> (051) 713 0189</p> <p>Setsi sa Tshebeletso sa Mohokare se Zastron <u>Mohala.</u> (051) 673 1671</p> <p>Setsi sa Tshebeletso se Koletjheng ya Thupello ya Thaba Nchu <u>Mohala.</u> 082 550 8512</p> <p>Setsi sa Tshebeletso sa Botshabelo <u>Mohala.</u> (051) 532 0855</p> <p>Setsi sa Tshebeletso sa Namahadi se Qwaqwa <u>Mohala.</u> (058) 789 1147</p> <p>Setsi sa Tshebeletso sa Phuthaditjhaba se Qwaqwa <u>Mohala.</u> (058) 713 2422</p> <p>Setsi sa Tshebeletso sa Hertzogville <u>Mohala.</u> 082 6691653</p> <p>Setsi sa Tshebeletso sa Winburg <u>Mohala.</u> (051) 881 0003</p>
2. Setsi sa ditlitlebo bakeng sa ho kenya ditlitlebo le ho botsa dipotso.	2. Dintlha tsa kgokahano (051) 403 3974.

E. POPEHO LE MESEBETSI YA LEFAPHA

Lefapha la Tonakgolo le na le mananeo a mane, e leng:

1. Lenaneo la 1: Tsamaiso

Lenaneo lena le fana ka tshehetso e phethahetseng ya bolaodi le tsamaiso ho Lefapha la Tonakgolo le ho Lekgotla la Phethahatso, hore ho fihlellwe maikemisetso le ho phethahatsa mesebetsi ya bohlokwa ya Mmuso. Le na le dikarolo tse latelang: Tshehetso ya Tonakgolo, Ditshebeletso tsa Phethahatso tsa Bongodi, le Ofisi ya Molaodi-kakaretso, Tataiso le Taolo ya Tshireletso, Bohlakisi ba ka Hare, Ditshebeletso tsa Taolo ya Ditjhelete le Mananeo a Ikgethileng.

2. Lenaneo la 2: Tlhabollo ya Ditheo

Lenaneo la 2 le sebetsa ka thata ho nnetefatsa phihlello ya maikemisetso a Lefapha la Tonakgolo ka phumantsho le tlhokomelo ya basebetsi ba rupelletseng ka ho phethahala le ba nang le bokgoni, ho tsamaisa le ho hodisa bokgoni bo phatlalletseng ka hara mmuso wa provense, ka thupello le tlhabollo ya bokgoni, ho fana ka tataiso e rerilweng ka ho phethahala le ho fana ka le ho hokahanya ditshebeletso tsa semolao ka hara Mmuso wa Provense ya Freistata.

3. Lenaneo la 3: Leano le Puso

Lenaneo lena ke mohlodi wa ho hokahanya leano la Provense le phumantsho ya mawa a tataiso. Lenaneo lena le kenyeditse: Dikamano tsa Ditheo tsa Mmuso le Mawa a rerilweng a Provense. Leano le Dipatlisiso, Bonamodi ba Tlhokomelo le Tlhahlobo hammoho le Taolo ka hara Provense.

4. Lenaneo la 4: Tlhokomelo le Tlhahlobo ya Provense

Ho atlehisa ponelopele ya Lefapha ya ho lebisa Provense ya Freistata ntlheng ya Tshebetso e phethahetseng hammoho le maikemisetso a Lefapha a tshebediso ya mawa a ho fana ka metjha ya tshebetso le ho hokahanya phano e kenelletseng ya ditshebeletso ka hara mmuso wa Freistata. Lenaneo lena le ikemiseditse ho etella pele tshebetso ya Mmuso wa Freistata ka tshebediso ya *M&E* (Tlhokomelo le Tlhahlobo) ekasitana le ho laola le ho hokahanya ka mokgwa o matla ebile o kopane.

Dintlha tse fetang mona tse mabapi le mesebetsi ya Lefapha di hlahisitswe ho www.freestateonline.fs.gov.za

F. DITLHOPHISO TSA HO DUMELLA SETJHABA HO BA LE SEABO HO RALWENG HA LEANO LE TSHEBEDISO YA MATLA

1. Matsholo, jj a hlophiswa kgafetsa ka hara Provense. Sepheo ke ho theha kopano le tshebedisano pakeng tsa mmuso wa Provense le baahi, ho hlalosa le ho nka maikarabelo a maano, mananeo le diprojeke.
2. Ho ya ka Melao le Ditaalo tsa Lekgotla la Phethahatso la Provense, Molao o phatlalatswa ho baahi bakeng sa diphehiso le ditshisinyo tsa setjhaba pele o ka tekwa. Baahi ba fuwa monyetla wa ho ngola dipehelo tsa bona kapa ho hlahella ka pela dikomiti tsa mesebetsi e fapaneng.

3. Melao e fapaneng ya Provense e dumella baahi ho thonya ditho tse tla sebetsa dikomiting tse itseng. Baemedi bana ba ka susumetsa diqeto tse tla etswa.
4. Ha ho ralwa melawana, baahi le bona ba memelwa ho tla tshwaela ditabeng tse amang ditokelo tsa bona.
5. Sekerini moo lesedi le amang setjhaba le phatlalatswang teng, se bewa dibakeng tse ding tsa setjhaba moo lesedi le mabapi le tsa mmuso wa provense le fuwang baahi teng.
6. Baphatlalatsi ba ditaba ba sebedisetswa ho fana ka lesedi ho baahi.

G. DITHAROLLO TSE TENG HA DIPEHELO TSA MOLAO ONA DI SA LATELWE

Ya etsang kopo a ka etsa boipiletso ba ka hare kgahlano le qeto ya Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi ho Tonakgolo kapa motho ya kgethilweng ke Tonakgolo, pele matsatsi a 60 a feta. Boipiletso bo tshwanela ho romelwa Ofising ya Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi, eo ho ya ka molao a tshwanelang ho e fetisetsa ho Lekgotla la tsa boipiletso. Ya etsang kopo a ka tletleba ho Molaodi wa Lesedi ka mora hore a hlolehe fumane thuso ya ka hare. Tletlebo e tlamehile ho kenngwa pela matsatsi a 180 a feta ka morao ha qeto e nkilweng. Ho feta moo, motho ya etsang kopo a ka etsa kopo ya thuso e loketseng ho lekgotla la dinyewe ka mora hore a hlolehe ho fumana thuso ya tsamaiso ya ka hare. Ho na le pehelo ya ditefello bakeng sa tshebetso ena, mme ditefello tseo di kenyeleditswe lenaneng le hoketsweng la ditefello.

H. HO SEBETSANA LE LESEDI LA LEKUNUTU

1. Morero wa tshebediso ya lesedi la lekunutu

- (a) Ho laola ditshebeletso tsa basebetsi;
- (b) Ho laola phumantsho/ditheko le ditjhelete tsa Lefapha;
- (c) Ho laola tshebetso ya dibasari bakeng sa baithuti ba ka hare le kante ho naha;
- (d) Ho laola phihlello kapa ho kena diofising tsa Lefapha;
- (e) Ho bokella lesedi la mokgwa wa dikgokahanyo e le ho ikopanya le ho buisana le bankakarolo;
- (f) Ho nnetefatsa boitsebiso e le ho kgothaletsa tsamaiso e ntle le phumano le thibelo ya bobodu, tlolo ya molao, manyofonyofo kapa tshebetso e sa lokang;
- (g) Bakeng sa mabaka a bohlokisi le a poloko direkotong;
- (h) Ho tlaleha ho dikomiti tsa boleko le mafapha a mmuso boemong ba naha;
- (i) Ho boloka lesedi la dipalopalo bakeng sa dipatlisiso;
- (j) Mabapi le dinyewe tsa molao le dikeletso tsa molao

Lefapha le tla sebedisa lesedi lena la lekunutu feela ka mabaka ao le nketsweng ona le ao ho dumellanweng ka ona le monga lona. Ho feta moo, ha ho hlokeha, lesedi la hao le tla bolokwa bakeng sa mabaka a amanang le molao, bohlokisi kapa dipatlisiso.

2. Ho phatlalatswa ha lesedi

Lefapha le ka phatlalatsa lesedi la lekunutu ho bafani ba ditshebeletso ba tlisang dihlahiswa kapa ditshebeletso tse itseng, mohlala, ho elwa hloko phomolo ya bofokodi ya nakwana kapa ditshebeletso tsa lesedi la theknoloji. Lefapha le dumella ho kengwa ha dipehelo ka tumellano le bafani ba ditshebeletso ho laola lekunutu la lesedi.

Ho feta moo, Lefapha le ka fana ka lesedi lena la lekunutu ho dikomiti tsa bolekodi, mafapha a mmuso a naha, bohlakisi ba kante, ba ikarabellang ka ditjhelete tsa dipenshene, ditho tsa komiti ya bohlakisi le makala a phethahatso ya molao.

Lefapha le kanna la phatlalatsa lesedi la lekunutu:

- (a) Moo ho hlokehang kapa ho nale tokelo ya ho phatlalatsa lesedi lena ho latela molao kapa ka taelo ya lekgotla la dinyewe;
- (b) Ho latela Molao wa Kgothaletso ya Phihlello ya Lesedi, wa 2000 (Molao wa 2 wa 2000). Ba etsang dikopo ba lokela ho latela melawana ya dikopo ho latela Tataiso ya PAIA e teng websaeteng kapa ba ikopanye le Mohlanka wa Lesedi kapa Motlatsa-mohlanka wa Lesedi. Kopo ya phihlello ya mofuta o jwalo e tla lokela ho lefella tjhelete e loketseng;
- (c) Moo ho hlokehang ho sireletsa ditokelo tsa Lefapha.

3. Phallo ya lesedi kante ho meedi

Ka maikemisetso a ho tshehetsa mananeo a Lefapha a matjhaba a dibasari, lesedi la lekunutu la baithuti le ka arolelanwa le lefapha la ditaba tsa matjhaba, Matlo a boemedi, Diyuvethi, Bafani ba Ditshebeletso ba fanang ka ditshebeletso tsena ho baithuti. Ho feta mona, lesedi la lekunutu la basebetsi le basebetsi ba dipolotiki ba tshwereng ofisi le ka arolelanwa le Lefapha la Ditaba tsa Matjhaba, Matlo a boemedi, Bafani ba Ditshebeletso ha batho ba mofuta o jwalo ba tswela kante ho naha ka ditaba tsa mosebetsi. Tumello ho tswa ho batho bao e lokela ho fumanwa.

4. Tshireletso ya lesedi

Lefapha le lokela ho fana ka tshireletso e lekaneng bakeng sa ho thibela lesedi lena ho fihlellwa le ho sebediswa ke mang kapa mang ntle le tumello. Ka hoo, Lefapha le itlamme ho lekolobotjha mekgwataolo ya tshireletso le mekgwa e amanang ho nnetefatsa hore lesedi lena la lekunutu le dula le sireletsehile. Se latelang se bohlokwa/ntlheng ena:

- (a) Tshireletso ya sebaka
- (b) Tshireletso ya khomputa le marangrang
- (c) Tsamaiso ya direkoto
- (d) Dipatlisiso tsa diketsahalo tsa tshireletso
- (e) Ho kenyelletswa ha dipehelo ka hara dikontraka ho laola lekunutu la lesedi

5. Tokiso ya lesedi

Batho ba ka kopa ho ntjhafatsa, ho lokisa kapa ho hlakola lesedi lefe kapa lefe la lekunutu. Lefapha le tla hloka bonyane khopi ya Tokomane/Karete ya boitsebiso e nnetefaditsweng ho nnetefatsa boitsebiso ba motho ya kopang, pele ho ka etswa diphethoho tsa mofuta ofe kapa ofe dintlheng tsa lesedi la hae la lekunutu, ha ho hlokeha kapa molao o dumela. Lefapha le sebetsa ka thata ho nnetefatsa hore lesedi la lekunutu le nepahetse le ho bolokeha ka nako tsohle.

I. NTJHAFATSO YA BUKANA YA TATAISO

Lefapha le tla ntlafatsa lesedi la bukana ya tataiso ena ha ho hlokeha

J. PHUMANEHO YA BUKANA YA TATAISO

Bukana ya tataiso ya Lefapha e fumaneha ka mokgwa o latelang:

- Khopi ka puo tse tharo tsa semmuso (Sesotho, English le Afrikaans) e tla fuwanwa Ofising ya Motlatsa-mohlanka wa Lesedi.
- Bukana ya tataiso e tla fumanwa Ofising ya DIO, Ofisi ya 633, Moahong wa OR Tambo, hukung ya seterata sa St Andrew le sa Markgraaf, hammoho le websaeteng ya Lefapha, ho www.freestateonline.fs.gov.za